

UAB FMI “KAPITALO SRAUTAI”

**FINANSINIŲ PRIEMONIŲ IR PINIGINIŲ LĖŠŲ
SAUGOJIMO IR NAUDOJIMO TVARKA**

Turinys

I. BENDROJI DALIS	3
II. KLIENTO FINANSINIŲ PRIEMONIŲ SAUGOJIMAS	3
III. KLIENTO PINIGINIŲ LĖŠŲ SAUGOJIMAS	4
IV. APSKAITA, ATSKYRIMAS IR SUTIKRINIMAI	4
V. TREČIŲJŲ ASMENŲ TEISĖS Į KLIENTŲ TURTA	4
VI. INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS PRIEŽIŪROS IR NEMOKUMO INSTITUCIJOMS	5
VII. NAUDOJIMASIS KLIENTO FINANSINĖMIS PRIEMONĖMIS	5
VIII. KLIENTŲ INFORMAVIMAS APIE SAUGOMĄ TURTA	5
IX. KLIENTŲ TURTO APSAUGOS VALDYMAS IR AUDITAS	6
X. NETINKAMAS SUSITARIMŲ DĖL FINANSINIO ĮKAITO, KURIAIS PERLEIDŽIAMA NUOSAVYBĖS TEISĖ, NAUDOJIMAS	6
TREČIŲJŲ ASMENŲ (SAUGOTOJŲ IR KREDITO ĮSTAIGŲ) METINIO VERTINIMO IR DIVERSIFIKAVIMO POLITIKA	7

FINANSINIŲ PRIEMONIŲ IR PINIGINIŲ LĖŠŲ SAUGOJIMO IR NAUDOJIMO TVARKA

I. BENDROJI DALIS

1. Ši Tvarka parengta vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. 03-111 „Dėl Finansų maklerio įmonių veiklos organizavimo ir investicinių paslaugų teikimo taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais) (toliau – Taisyklės), Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymu (toliau – Įstatymas) ir kitais taikytiniais teisės aktais.
2. Ši Finansinių priemonių ir piniginių lėšų saugojimo ir naudojimo tvarka (toliau – Tvarka) taikoma visiems UAB finansų maklerio įmonės „Kapitalo srautai“ (toliau – Tarpininkas) darbuotojams, teikiantiems investicines ar papildomas paslaugas ir (ar) dalyvaujantiems klientų turto apskaitoje, saugojime ar naudojime.
3. Tvarkoje vartojamos sąvokos:
  - 3.1. Klientas – fizinis ar juridinis asmuo, su Tarpininku sudaręs investicinių paslaugų sutartį;
  - 3.2. kitos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Įstatyme ir Taisyklėse.
4. Tarpininkas, saugodamas Klientams priklausančias finansines priemones (toliau – FP) ir pinigines lėšas, taiko priemones, užtikrinančias Klientų nuosavybės teisės apsaugą, ypač Tarpininko nemokumo atveju, ir užkertančias kelią neteisėtam FP ir lėšų naudojimui (Įstatymo 16 str. 16–17 d.).
5. Tvarka peržiūrima ne rečiau kaip kartą per metus ir (ar) pasikeitus taikytiniams teisės aktams, Lietuvos banko reikalavimams.
6. Nuo šios Tvarkos įsigaliojimo dienos ankstesni Tarpininko vidaus dokumentai ar jų nuostatos, reglamentavusios šioje Tvarkoje nustatytus klausimus, netenka galios.

II. KLIENTO FINANSINIŲ PRIEMONIŲ SAUGOJIMAS

7. Klientui priklausančios FP Tarpininko saugomos pasaulio pagrindais. Sudarius investicinių paslaugų sutartį ir atidarius kliento FP sąskaitą, laikoma, kad tarp šalių susiklosto atlygintinos pasaulio teisiniai santykiai, nebent sutartyje numatyta kitaip.
8. Tarpininkas gali saugoti Klientams priklausančias FP sąskaitoje arba sąskaitose pas trečiuosius asmenis, kuriuos jis parenka, paskiria ir periodiškai (ne rečiau kaip kartą per metus) peržiūri profesionaliai, rūpestingai ir atidžiai, atsižvelgdamas į jų kvalifikaciją, reputaciją ir galiojančius teisinius bei priežiūros reikalavimus, taip pat sudarytų laikymo ir saugojimo susitarimų tinkamumą.
9. Tarpininkas nepasirenka FP saugotojo trečiojoje šalyje, kurioje Kliento FP saugojimui kito asmens sąskaita nėra taikomas specialus reglamentavimas ir priežiūra, išskyrus atvejus, kai FP pobūdis ar paslaugų teikimo sąlygos objektyviai reikalauja saugojimo tokioje šalyje, arba kai FP saugomos profesionaliojo kliento vardu jo rašytiniu prašymu
10. Reikalavimai trečiųjų asmenų parinkimui taikomi ir tada, kai trečiasis asmuo savo FP laikymo/saugojimo funkcijas perduoda kitam trečiajam asmeniui.
11. Užsienyje registruotos FP gali būti apskaitomos bendrose (omnibus) klientų sąskaitose laikantis šios Tvarkos VII skyriaus nuostatų dėl Klientų FP naudojimo.

III. KLIENTO PINIGINIŲ LĖŠŲ SAUGOJIMAS

12. Klientui priklausančios piniginės lėšos pas Tarpininką saugomos patikėjimo teise. Sudarius investicinių paslaugų sutartį ir atidarius kliento piniginių lėšų sąskaitą, susiklosto neatlygintini patikėjimo teisiniai santykiai, nebent sutartyje numatyta kitaip.
13. Tarpininkas, gavęs Kliento lėšas, nedelsdamas perveda jas į vieną arba kelias sąskaitas, atidarytas bet kuriame iš šių subjektų: (i) centriniame banke; (ii) Lietuvoje ar kitoje ES valstybėje narėje licencijuotoje kredito įstaigoje; (iii) trečiosios valstybės licencijuotame banke; arba (iv) reikalavimus atitinkančiame pinigų rinkos fonde.
14. Tarpininkas tinkamai, stropiai ir apdairiai pasirenka, paskiria ir periodiškai tikrina kredito įstaigą, banką ar pinigų rinkos fondą (MMF), kuriuose laikomos lėšos, taip pat sudarytus susitarimus, atlikdamas išsamų patikrinimą (angl. *due diligence*) ir apsvarstydamas lėšų diversifikavimo poreikį. Vertinamos institucijų kvalifikacija, reputacija, taikomi teisiniai ir reguliavimo reikalavimai bei rinkos praktika, galinti paveikti klientų teises ir interesus.
15. Prieš pervesdamas Kliento lėšas į reikalavimus atitinkančią pinigų rinkos fondą, Tarpininkas privalo gauti aiškų kliento sutikimą ir informuoti Klientą, kad tokios lėšos nebebus saugomos taikant klientų lėšų apsaugos reikalavimus. Klientas turi teisę nesutikti dėl lėšų laikymo pinigų rinkos fonde.

IV. APSKAITA, ATSKYRIMAS IR SUTIKRINIMAI

16. Tarpininko informacinės ir apskaitos sistemos bet kuriuo metu leidžia nedelsiant atskirti konkretaus Kliento turtą nuo kitų klientų turto ir nuo Tarpininko turto; įrašai daromi ir apskaita vedama taip, kad būtų užtikrintas įrašų tikslumas ir audito galimybės.
17. Tarpininkas ne rečiau kaip kartą per mėnesį (iki kito mėnesio 15 d.) sutikrina savo vidinius įrašus su trečiųjų asmenų, pas kuriuos laikomas Klientų turtas, įrašais ir duomenimis.
18. Tarpininkas imasi tinkamų organizacinių priemonių, kad sumažintų Kliento turto praradimo ar vertės sumažėjimo riziką dėl neteisėto turto naudojimo, apgaulės, sukčiavimo, netinkamo administravimo arba informacijos saugojimo trūkumų.
19. Jeigu dėl taikomų teisės aktų Tarpininkas negali laikytis FP ar lėšų atskyrimo reikalavimų, jis vadovaujasi priežiūros institucijos nustatytais lygiaverčiais reikalavimais ir įspėja Klientą, kad jam netaikomi atitinkami reikalavimai, skirti užtikrinti Klientų turto saugumą.

V. TREČIŲJŲ ASMENŲ TEISĖS Į KLIENTŲ TURTA

20. Tarpininkas neleidžia taikyti Kliento FP ar piniginių lėšų atžvilgiu užtikrinimo priemonių, sulaikymo teisių ar įskaitymo, suteikiančių trečiajam asmeniui teisę perleisti Kliento FP arba pinigines lėšas įsiskolinimui padengti, jei įsiskolinimai nesusiję su Klientu arba jam teikiamomis investicinėmis paslaugomis, išskyrus atvejus, kai tai privaloma pagal trečiosios valstybės teisės aktus, kurioje saugomos Kliento FP ar piniginės lėšos.
21. Kai Tarpininkas privalo sudaryti susitarimus, kuriais sukuriama šiame skyriuje numatytos užtikrinimo priemonės, sulaikymo teisės arba įskaitymo teisės:
  - 21.1. Klientas įspėjamas apie riziką, susijusią su tokiais susitarimais;
  - 21.2. atitinkamos sąlygos įrašomos sutartyje su Klientu;
  - 21.3. informacija pažymima vidinėje apskaitoje, kad būtų visada aiškus Kliento turto nuosavybės statusas, įskaitant Tarpininko nemokumo atvejus.

VI. INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS PRIEŽIŪROS IR NEMOKUMO INSTITUCIJOMS

22. Tarpininkas užtikrina, kad priežiūros institucijai, bankroto administratoriams ir institucijoms, atsakingoms už nemokių subjektų pertvarkymą, būtų nedelsiant prieinama ši informacija (Taisyklių 31 p.):
  - 22.1. duomenys apie susijusias sąskaitas ir apskaitos įrašus, leidžiantys identifikuoti kiekvieno Kliento FP ir lėšų likučius;
  - 22.2. jei Klientų lėšos saugomos pas Tarpininką – išsami informacija apie sąskaitas, kuriose saugomos Klientų lėšos, ir atitinkamus susitarimus;
  - 22.3. jei FP saugomos pas trečiuosius asmenis – duomenys apie atidarytas sąskaitas ir su tais asmenimis sudarytus susitarimus;
  - 22.4. išsami informacija apie trečiuosius asmenis, kuriems perduotos ar pavestos susijusios paslaugos (angl. *outsourcing*);
  - 22.5. duomenys apie pagrindinius Tarpininko asmenis, atsakingus už Klientų turto apsaugos reikalavimų laikymąsi;
  - 22.6. susitarimai, svarbūs nustatant Klientų nuosavybės teisę į turtą.

VII. NAUDOJIMASIS KLIENTO FINANSINĖMIS PRIEMONĖMIS

23. Tarpininkui draudžiama sudaryti vertybinių popierių įsigijimo finansavimo sandorius dėl Kliento vardu saugomų FP arba kitais būdais naudotis tokiomis FP savo, kito asmens ar kito Kliento naudai, išskyrus atvejus, kai: (i) Klientas iš anksto davė aišką rašytinį sutikimą, ir (ii) naudojimasis FP yra ribojamas sutikime nustatytais sąlygomis.
24. Omnibus sąskaitų naudojimas: kai FP saugomos omnibus sąskaitoje pas trečiąjį asmenį, jų naudojimasis arba vertybinių popierių finansavimo sandorių sudarymas draudžiamas, išskyrus atvejus, kai laikomasi Tvarkos 21 punkto reikalavimų ir: (i) kiekvienas Klientas davė išankstinį sutikimą; arba (ii) Tarpininkas turi veiksmingas sistemas ir kontrolės priemones, užtikrinančias, kad FP būtų naudojamos tik tų Klientų, kurie davė sutikimą.
25. Tarpininkas fiksuoja ir saugo duomenis apie Klientus, kurių FP buvo naudojamos, ir apie naudojamų FP skaičių, siekiant užtikrinti tikslų galimų nuostolių paskirstymą.
26. Tarpininkas taiko priemones, užkertančias kelią neteisėtam naudojimuisi klientų FP, įskaitant: susitarimus dėl veiksmų, kai Kliento FP likutis atsiskaitymo dieną nepakankamas; nuolatinę stebėseną dėl FP pristatymo nustatytą dieną; reikalavimą nedelsiant pateikti nepristatytus vertybinius popierius.
27. Tarpininkas nesudaro susitarimų, kurie yra uždrausti pagal Įstatymo 16 str. 18 dalį.

VIII. KLIENTŲ INFORMAVIMAS APIE SAUGOMĄ TURTĄ

28. Ne rečiau kaip kartą per metus Tarpininkas patvariojoje laikmenoje pateikia Klientui pranešimą apie saugomas FP ir pinigines lėšas, kuriame nurodoma: (i) išsami informacija apie laikotarpio pabaigos likučius; (ii) kiek FP ar piniginių lėšų buvo naudota vertybinių popierių finansavimo sandoriuose; (iii) visos Klientui sukauptos naudos pagrindą ir dydį.

Jeigu Tarpininkas teikia portfelio valdymo paslaugas, pranešimas gali būti pateikiamas periodinėje portfelio ataskaitoje.

IX. KLIENTŲ TURTO APSAUGOS VALDYMAS IR AUDITAS

29. Tarpininkas įsakymu paskiria darbuotoją, turintį pakankamus įgūdžius ir įgaliojimus, kuris atsakingas už klientų finansinių priemonių ir piniginių lėšų apsaugos reikalavimų laikymąsi (toliau - Klientų turto apsaugos pareigūnas), kaip nustatyta Taisyklėse.
30. Kartu su audituotomis finansinėmis ataskaitomis Tarpininkas Lietuvos bankui pateikia išorės auditoriaus ataskaitą, kurioje įvertinama, kaip laikomasi Įstatymo 16 str. 16–18 d. ir Taisyklių 27–52 p. reikalavimų.

X. NETINKAMAS SUSITARIMŲ DĖL FINANSINIO ĮKAITO, KURIAIS PERLEIDŽIAMA NUOSAVYBĖS TEISĖ, NAUDOJIMAS

31. Tarpininkas prieš naudodamas susitarimus dėl finansinio įkaito, kuriais perleidžiama Kliento nuosavybės teisė, įvertina sandorių tinkamumą, atsižvelgdamas į: i) Kliento įsipareigojimus Tarpininkui; ii) Kliento turto dydį, dėl kurio sudaromi finansinio įkaito sandoriai; iii) santykį tarp Kliento įsipareigojimų ir turto, siekiant įvertinti galimą riziką Klientui. Visas atliktas vertinimas fiksuojamas dokumentais ir saugomas, kad būtų pagrindžiami priimti sprendimai.
32. Vertindamas sandorių tinkamumą, Tarpininkas dokumentais pagrindžia: i) ar egzistuoja tik labai silpnas ryšys tarp Kliento įsipareigojimų ir sandorių naudojimo; ii) ar Kliento lėšų ir finansinių priemonių suma, dėl kurių sudaromi sandoriai, gerokai viršija Kliento įsipareigojimus, arba yra neribota, jei Klientas turi įsipareigojimų Tarpininkui; iii) ar dėl visų Klientų finansinių priemonių ar piniginių lėšų yra sudaryti finansinio įkaito sandoriai, nevertinant individualių įsipareigojimų dydžio.
33. Naudodamas finansinio įkaito sandorius, Tarpininkas aiškiai informuoja profesionaliuosius klientus ir tinkamas sandorio šalis apie: i) galimą susijusią riziką; ii) finansinio įkaito sandorių poveikį Klientų finansinėms priemonėms ir piniginėms lėšoms.

Finansinių priemonių ir piniginių
lėšų saugojimo ir naudojimo tvarkos
Priedas

TREČIŲJŲ ASMENŲ (SAUGOTOJŲ IR KREDITO ĮSTAIGŲ) METINIO VERTINIMO IR DIVERSIFIKAVIMO POLITIKA

1. Ši Politika nustato kriterijus ir procedūras, kuriomis Tarpininkas parenka, vertina ir periodiškai peržiūri trečiuosius asmenis – FP saugotojus ir kredito įstaigas, bankus, pinigų rinkos fondus (toliau – Institucijos), kuriuose laikomos klientų FP ir piniginės lėšos, taip pat nustato klientų lėšų diversifikavimo vertinimo taisykles (Taisyklių 32, 38, 40–41 p.).
2. Politika taikoma visoms Tarpininko pasitelkiamoms Institucijoms ES ir trečiojoje valstybėje, įskaitant pakartotinį funkcijų perdavimą (angl. *sub-custody*) (Taisyklių 35 p.).

I. INSTITUCIJŲ PARINKIMO IR DUE DILIGENCE KRITERIJAI

3. *Minimalūs kriterijai:*
  - (i) licencija ir priežiūra atitinkamoje jurisdikcijoje (jei taikoma – specialus FP saugojimo reglamentavimas);
  - (ii) kapitalo pakankamumas ir finansinis stabilumas;
  - (iii) reputacija rinkoje, veiklos istorija;
  - (iv) technologinės ir operacinės galimybės (segregacija, atskirai identifikuotos sąskaitos, ataskaitų teikimas);
  - (v) sutarties sąlygų aiškumas dėl nuosavybės, įkaitų, sulaikymo/įskaitymo teisių;
  - (vi) teisinės rizikos (nuosavybės ir bankroto) analizė.
4. *Pinigų rinkos fondai.* Reikalavimus atitinkančio pinigų rinkos fondo vertinimas grindžiamas Tarpininko dokumentais pagrįstu kredito kokybės vertinimu, atsižvelgiant, *inter alia*, į ESMA prižiūrimų agentūrų reitingus (jei tokie yra) (Taisyklių 4.4 ir 36 p.).
5. *Trečiojo valstybės.* Jei atitinkamoje jurisdikcijoje nėra kito asmens sąskaita saugomų FP reglamentavimo ir priežiūros, jų saugojimas leidžiamas tik Taisyklių 34 punkte numatytais atvejais, t.y. atsižvelgiant į FP ar teikiamų paslaugų pobūdį arba profesionaliojo kliento rašytinis prašymas.

II. PERIODINĖ PERŽIŪRA

6. *Periodiškumas:* peržiūra atliekama ne rečiau kaip kartą per metus, taip pat *ad hoc* atvejais, kai atsiranda reikšmingų pokyčių (pvz., kredito reitingo sumažinimas, reguliavimo veiksmai, operaciniai incidentai).
7. *Apimtis:* peržiūra apima sutartinių sąlygų, operacinių pajėgumų, technologijų, ataskaitų kokybės, apskaitos įrašų tikslumo, turto segregacijos praktikos, incidentų ir jų valdymo, teisinių ir reguliacinių pokyčių bei finansinės būklės analizę.

III. LĖŠŲ DIVERSIFIKAVIMAS

8. *Vertinimo metodika*: atliekant *due diligence*, privaloma įvertinti lėšų diversifikavimo poreikį, atsižvelgiant į šiuos veiksnius: laikomų lėšų sumą, klientų bazės struktūrą, atsiskaitymų srautus, konkrečios Institucijos rizikos profilį, įkaitų mechanizmus, atsarginių sąskaitų prieinamumą.
9. *20 % riba*: kai Klientų lėšos laikomos Institucijose, priklausančiose tai pačiai grupei kaip Tarpininkas, bendra tokių lėšų dalis negali viršyti 20 % ribos visų Klientų lėšų, nebent taikoma pagrįsta neproporcingumo išimtis (Taisyklių 40–41 p.).
10. *Neproporcingumo išimtis*: parengiama rašytinė ataskaita su pagrindimu (įskaitant veiklos pobūdį, mastą, sudėtingumą; alternatyvų analizę; laikomų lėšų nedidelį likutį), atliekama kasmetinė peržiūra, o apie pradinį ir periodinį vertinimą informuojamas Lietuvos bankas, pateikiant vertinimo išvadas (Taisyklių 41 p.).

IV. SUTIKRINIMAI IR STEBĖSENA

11. Tarpininkas vykdo mėnesinius sutikrinimus su Institucijų įrašais. Nustatyti neatitikimai nedelsiant tiriami, o korekciniai veiksmai dokumentuojami. Institucijų ataskaitos saugomos ne trumpiau kaip 5 metus.

V. ATSKAITOMYBĖ IR DOKUMENTŲ TVARKYMAS

12. Už šios Politikos įgyvendinimą atsako Tvarkoje paskirtas Klientų turto apsaugos pareigūnas. Metinės peržiūros rezultatai teikiami Tarpininko vyresniajai vadovybei ir, jei taikoma, vidaus auditui ir atitikties funkciją vykdančiam pareigūnui. Prie ataskaitos pridedama suvestinė apie 20 % ribos laikymąsi.

VI. POLITIKOS ATNAUJINIMAS

13. Politika peržiūrima ne rečiau kaip kartą per metus ir (ar) pasikeitus taikytiniems teisės aktams, Lietuvos banko reikalavimams.